

Bijlage 3

Werken aan een geletterd Dalfsen

Taalsamenwerking Dalfsen

Actieplan Laaggeletterdheid 2019-2020

Doel

De taalsamenwerking laaggeletterdheid bereikt minstens 5 %¹ van de inwoners met een taalachterstand in de gemeente Dalfsen.

Dit willen we bereiken door laaggeletterdheid beter te signaleren en aan te pakken door:

- de (taal)samenwerking te verstevigen, waardoor het signaleren, het doorverwijzen en de begeleiding effectiever plaatsvindt;
- het onderwerp laaggeletterdheid bespreekbaar te maken en daardoor een groter bereik van de doelgroep te realiseren;
- de positie en communicatie rondom het Taalpunt te verbeteren, grotere zichtbaarheid;
- extra aandacht te geven aan:
  - het bereiken van NT1'ers
  - een strategische gezinsaanpak om de vicieuze cirkel van laaggeletterdheid te doorbreken
  - participatietrajecten/vaktaal

Acties en activiteiten

1. Taaltrajecten Taalpunt en formeel onderwijs

a) Eén-op-één taalcoaching (NT1 en NT2)

Doorlopend proces van werven en begeleiding taalcoaches, koppeling taalcoaches aan taalvragers en begeleiding taalcoachtrajecten.

b) Groepsgewijze taalcoaching/Taalcafé's (NT2)

Voortzetting groepsbijeenkomsten (4) en Taalcafé's (2) in Dalfsen, Nieuwleusen en Lemelerveld in samenwerking met Saam Welzijn en verschillende Kerken in de gemeente Dalfsen.

c) Cursussen Landstede Startcollege en Deltion College (NT1 en NT2)

Resultaat:

Balans tussen het aantal taalvragers en het aanbod van één-op-één begeleiding,

---

¹ Naar schatting op basis van landelijke percentages zijn er ongeveer 3000 inwoners in de gemeente Dalfsen (16 jaar en ouder) die moeite hebben met taal, waarvan ongeveer 1700 inwoners jonger zijn dan 65 jaar.

groepsgewijze taalcoaching en formele cursussen. Juiste afstemming tussen formeel en non-formeel onderwijs.

2. Monitoring

Het is belangrijk dat alle partijen die betrokken zijn bij de aanpak van laaggeletterdheid inzicht hebben op de voortgang van elkaars activiteiten, waardoor gericht naar verbetermogelijkheden gekeken kan worden. Om inzichtelijk te maken aan elkaar hoe aan de gezamenlijke opgave (kwalitatief en kwantitatief) wordt gewerkt, is het nodig om een gedegen monitoringssysteem op te zetten en uit te voeren of beter op de hoogte te zijn van de monitoringssystemen die al door formeel en non-formeel onderwijs gebruikt worden. Stichting Lezen & Schrijven heeft bijvoorbeeld een dashboard bij de taalmeter waardoor het resultaat per doelgroep inzichtelijk gemaakt kan worden. Ook kan hiermee de doorverwijzing gemonitord worden. Daarnaast heeft Stichting Lezen & Schrijven de toetsenbank waarmee de voortgang van zowel een individu als groep gemeten kan worden. Ook de Koninklijke Bibliotheek en de ROC's hebben hun eigen monitorinstrumenten.

Resultaat:

Inzicht in verschillende monitorinstrumenten. Afstemming tussen de gekozen instrumenten en indien nodig, inzet nieuwe instrumenten.

3. Intensievere begeleiding taalcoaches en differentiatie taalcoachtrajecten

Vrijwilligers die zich aanmelden als taalcoach volgen een training van 4 dagdelen die door de taalpuntcoördinator wordt gegeven. Daarna wordt de taalcoach gekoppeld aan een taalvrager en gaat het taaltraject van start. De taalcoach kan telefonisch, per mail of tijdens het spreekuur bij de taalpuntcoördinator terecht met vragen. Eén keer per jaar is er een thema-avond voor alle taalcoaches. Sommige taalcoaches hebben aangegeven behoefte te hebben aan meer begeleiding/intervisie. Daarnaast willen we graag vanuit het Taalpunt meer zicht krijgen op het verloop van de taaltrajecten en komen tot meer differentiatie en aansluiten bij participatietrajecten.

Naast de taalcoachtraining (2 x per jaar) en de thema-avond gaan we starten met intervisiebijeenkomsten voor taalcoaches. Ook gaan we een aantal taalcoachtrajecten intensief volgen om te onderzoeken op welke manier we het taaltraject optimaal kunnen aanpassen aan de wensen en behoeften van de taalvrager.

Om nog beter aan te sluiten bij participatietrajecten gaan we werken met taalportfolio's, waarmee het Taalpunt aansluiting zoekt bij het formele onderwijs en participatietrajecten (vrijwilligerswerk/taalstages). Er zal binnen deze trajecten meer aandacht worden gegeven aan vaktaal.

Resultaat:

Goed getrainde en begeleide vrijwilligers die op een effectieve manier hun taalvrager begeleiden en daar waar nodig hun begeleiding aanpassen aan de veranderende behoefte/vraag van de taalvrager. Betere samenwerking en taalbegeleiding binnen participatietrajecten.

4. Bereik NT1'ers

a) Verdiepen relatie met zorg- en welzijnspartijen

In 2017 en 2018 zijn contacten met zorg- en welzijnsorganisaties gelegd, presentaties zijn gegeven en gesprekken gevoerd over het opnemen van signalering en doorverwijzing van laaggeletterden in de werkwijze van de verschillende organisaties. Dit heeft geresulteerd in bewustwording. In 2019-2020 gaan we met een aantal organisaties de verdieping zoeken en aan de slag met structurele inbedding van aanpak laaggeletterdheid in het werkproces.

De ondersteuning vanuit de taalsamenwerking kan bestaan uit:

- het meedenken en helpen bij het inzetten van instrumenten, zoals de taalmeter, taalverkenner of contextgerichte vragen;
- het trainen van een aandachtfunctionaris
- het meedenken over communicatie uitingen passend bij de doelgroep laaggeletterden, bijv. door het inzetten van een ervaringsdeskundige

Resultaat:

4 organisaties hebben aanpak laaggeletterdheid structureel ingebed. Dit wordt vastgelegd in een samenwerkingsovereenkomst, waarin duidelijk wordt omschreven voor welke inzet de organisatie tekent.

b) Samenwerking zoeken met bestaande initiatieven

Er zijn verschillende initiatieven in de gemeente Dalfsen gericht op onderwerpen waarbij laaggeletterdheid een onderliggende oorzaak is van het probleem. Voorbeelden van deze initiatieven zijn:

Kerngezond Dalfsen, Schuldenproblematiek (Humanitas), Thuis in Dalfsen. Door samenwerking te zoeken met deze initiatieven en te kijken of aandacht voor taal ingebed kan worden ontstaat er een win-win situatie.

Resultaat:

Er wordt minimaal met **2 initiatieven** nauw samengewerkt en gekeken hoe taalontwikkeling binnen deze initiatieven aandacht kan krijgen.

c) Pilot invoering taalmeter bij de gemeente verbreden

In 2018 is een pilot gestart met de invoering van de taalmeter. 19 laaggeletterden zijn gestart met een taaltraject. Zij volgen een taal cursus via Deltion. De docent van Deltion wordt ondersteund door taalcoaches van het Taalpunt. In 2019 wordt deze pilot geëvalueerd. Daarna wordt beoordeeld of en op welke manier de gemeente verder gaat met de invoering van de taalmeter en het signaleren en doorverwijzen van laaggeletterden.

Ook zal geëvalueerd worden of de cursus van Deltion en de samenwerking met het Taalpunt het gewenste effect heeft.

Resultaat:

2019 – evaluatie pilottraject

2020 – doorstart invoering taalmeter en taaltraject laaggeletterden

d) Beter verbinding preventieve en curatieve aanpak / Strategische gezinsaanpak

Vanuit de Bibliotheek en de werkgroep Laaggeletterdheid is gesignaleerd dat er nog nauwelijks sprake is van de verbinding tussen preventieve en curatieve aanpak van laaggeletterden. Uit onderzoek blijkt dat kinderen in taalarme gezinnen een groter risico lopen op laaggeletterdheid. Ouders spelen een grote rol in de ontwikkeling van hun kinderen en het voorkomen van achterstanden.

In Dalfsen wordt met financiering van de provincie Overijssel op twee scholen gestart met het project Taal voor Thuis. Taal voor Thuis is een cursus voor ouders van peuters, kleuters en kinderen op de basisschool en bestaat uit twintig bijeenkomsten. Tijdens de cursus leren ouders de taalvaardigheid van hun kind te stimuleren door bijvoorbeeld oefeningen met taalspelletjes of vragenstellen. Verder heeft de cursus als doel de betrokkenheid van de ouders te vergroten. Daarvoor oefenen ze met het voeren van tienminutengesprekken of het helpen bij huiswerk en werken ze aan thema's waar hun kinderen ook mee bezig zijn.

Resultaat:

Een ontwikkelde en geteste aanpak waardoor, door inzet van de methodiek Taal voor Thuis en nauwe samenwerking en afstemming met scholen, ouderbetrokkenheid wordt verhoogd en bijgedragen wordt aan het doorbreken van de vicieuze cirkel van laaggeletterdheid.

Op 2 scholen zijn in het schooljaar 2019-2020 in totaal 30 laagtaalvaardige ouders begeleid volgens de Taal voor Thuis principes

e) Communicatie

▪ Communicatie Taalpunt

Het Taalpunt richt zich nauwelijks direct op de NT1 doelgroep. Er is een folder die door het Taalpunt en toeleiders verspreid kan worden en er is informatie op de website van de Bibliotheek. In 2019-2020 wil het Taalpunt zich beter zichtbaar maken voor de doelgroep NT1'ers. We willen onze website en folder aanpassen, beter gebruik maken van narrowcasting in de gemeente en onderzoeken of we meer taalambassadeurs in de gemeente Dalfsen kunnen werven en inzetten.

▪ Letter voor Letter

Letter voor Letter is een feestelijke avond waarin de volkszanger René Karst en zangeres Carola Smit van BZN in meer dan 2 uur bekende en minder bekende Nederlandse liedjes spelen en zingen. Tijdens deze themavoorstelling wordt volop aandacht besteed aan laaggeletterdheid door middel van filmpjes, geprojecteerde teksten en ook in het contact met het publiek stellen de artiesten het thema aan de orde. Deze voorstelling heeft in de

provincie Drenthe zijn waarde al bewezen. In de weken na de voorstelling was er een zichtbare grotere toeloop naar de taalpunten. In 2019 zal deze voorstelling met financiering van de provincie Overijssel op een aantal plaatsen in Overijssel georganiseerd worden, waaronder Zwolle. Er wordt onderzocht of het mogelijk is om de voorstelling ook naar Dalfsen te halen. Als dit niet het geval is zullen we faciliteren dat laaggeletterden vanuit de gemeente Dalfsen de voorstelling in Zwolle kunnen bijwonen.

- **Dienstverlening gemeente**

In 2018 heeft een bijeenkomst over de dienstverlening van de gemeente plaatsgevonden waar aandacht is gevraagd voor laaggeletterdheid. Het besprokene is meegenomen in een nieuw visiestuk van de gemeente over dienstverlening. Daarnaast heeft de gemeente aangegeven meer aandacht te willen schenken aan hun communicatie met inwoners. Een aantal brieven van de gemeenten zal gescreend worden door ervaringsdeskundigen.

- **Week van de Alfabetisering**

In de week van de Alfabetisering (eerste week van september) zal extra aandacht worden gevaagd voor laaggeletterdheid en zal het jaarlijkse bijeenkomst voor taalcoaches en taalvragers worden georganiseerd.

Resultaat:

Taalpunt beter zichtbaar voor de doelgroep NT1. Hoger bereik NT1'ers.